

متن کامل نامه‌ی شورای عالی جامعه‌ی حسابداران رسمی به وزیر امور اقتصادی و دارایی
در مورد مصوبه‌ی جدید دولت در مورد تعیین صلاحیت حسابداران رسمی

درخواست صدور دستور پیگیری لغو مصوبه

مصوبه مورخ ۱۳۸۹/۸/۱۶ هیئت دولت مبنی بر اصلاح تبصره ۳ بند "ز" آیین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی و چگونگی انتخاب آنان" از هنگام تصویب مورد بررسی، نقد و تبادل نظر حسابداران رسمی کشور قرار گرفت. بخشی از این دیدگاه‌ها در گزارش نشست‌های ماهانه‌ی حسابداران رسمی در این شماره منتشر شده است. به موازات آن شورای عالی جامعه در نشست‌های متعددی که در این زمینه برگزار کرد، پس از استفاده از نظرات دکتر سید رحمت‌ا... اکرمی نماینده‌ی محترم وزیر امور اقتصادی و دارایی، و پیشنهادهای تنی چند از اعضای شورا، متن زیر را به تصویب رساند و طی مکاتبه‌ای به وزیر امور اقتصادی و دارایی ارسال کرد.

ایران واگذار نمود.
با تصویب "آیین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران و چگونگی انتخاب آنان" در سال ۱۳۷۴، شرایط احراز عنوان حسابدار رسمی تعیین گردید که به موجب آن علاوه بر لزوم برخورداری از شرایط عمومی، شرایط اختصاصی شامل داشتن مدرک تحصیلی مرتبط، داشتن حداقل ۶ سال سابقه‌ی کاری (با امکان معادل‌سازی نیمی از مدت مزبور) و موفقیت در آزمون‌های مهارت حسابداری و حسابرسی و قوانین و مقررات، قوا عد لازم‌الاجرای برگزیده شدن حسابدار رسمی تعیین گردید.

ماده واحده "استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به عنوان حسابدار رسمی" با هدف "اعمال نظارت مالی بر واحدهای تولیدی، بازرگانی و خدماتی و حصول اطمینان از قابل‌اعتماد بودن صورت‌های مالی واحدهای مزبور در جهت حفظ منافع عمومی، صاحبان سرمایه و دیگر اشخاص ذیحق و ذینفع" در سال ۱۳۷۲ به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی رسید و تنظیم امور و اعتلای حرفه‌ی حسابداری و حسابرسی و نظارت بر کار حسابداران رسمی را برعهده‌ی جامعه‌ی حسابداران رسمی

از آن جا که این نخستین بار بود که پس از پیروزی انقلاب اسلامی عنوان حسابدار رسمی احراز می شد و امکان برگزاری آزمون های مهارت پیش از تصویب اساسنامه ی جامعه ی حسابداران رسمی که در سال ۱۳۷۸ به تصویب رسید، وجود نداشت، استثنائاً اولین حسابداران رسمی در دو گروه زیر به تجویز تبصره های ۲ و ۳ بند "ز" ماده ۳ آیین نامه فوق الذکر بدون گذراندن آزمون های مهارت تعیین شدند:

۱. اشخاص حقیقی (مدیران حسابرسی بخش خصوصی احراز صلاحیت شده توسط هیئت عالی نظارت سازمان حسابرسی در سطح مدیر) و مدیران سازمان حسابرسی که تا تصویب اساسنامه و تشکیل جامعه ی حسابداران رسمی تایید شدند.

۲. مدیران دستگاه های اجرایی که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی تا تاریخ تصویب آیین نامه (سال ۱۳۷۴) حداقل ۱۰ سال در ارتباط با امور حسابرسی، مالی و محاسباتی و مالیاتی تصدی داشته و به تشخیص هیأت و مشروط به داشتن سایر شرایط ظرف ۶ ماه (دوره متعارف در نهادهای حرفه ای تازه تأسیس) درخواست خود را به دبیرخانه هیأت ارائه داده بودند.

بر اساس مقررات تبصره های مزبور طی سال های ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۱ (قبل از شروع فعالیت جامعه) درخواست های کلیه ی افراد متقاضی توسط هیأت تشخیص صلاحیت بررسی شد و نهایتاً صلاحیت تعداد ۷۵۹ نفر از حسابرسان با رده مدیر (تبصره ۲) و ۲۸۰ نفر از مدیران دستگاه های اجرایی (تبصره ۳) تایید گردید و سپس جامعه ی حسابداران رسمی ایران با همین تعداد عضو بر اساس اساسنامه ی مصوب آغاز به کار کرد. توضیحاً تمامی ۷۵۹ نفر مدیران سازمان حسابرسی و اشخاص حقیقی همکار سازمان حسابرسی طبق ضوابط آن سازمان آزمون مهارت را در مقاطع مختلف ارتقای حرفه ای خود گذرانده بودند به ترتیبی که معافیت آنها از آزمون تنفیذ و تایید آزمون های برگزار شده توسط سازمان حسابرسی تلقی گردید. لذا تنها گروه معاف شده از آزمون عملاً مدیران دستگاه های اجرایی مشمول تبصره ۳ آیین نامه بودند که توجیه ورود آن ها اشتغال به مسئولیت های دولتی حسب احساس تکلیف مقاطع سال های اولیه انقلاب اسلامی بود که در عین حال این اشخاص عمدتاً دارای سابقه کاری حسابرسی در رده های بالا در شرکت سهامی حسابرسی و بخش خصوصی در قبل و اوایل انقلاب اسلامی بوده اند.

پس از گذشت ۹ سال از تشکیل جامعه حسابداران رسمی و وفق تبصره یک بند "ز" ماده ۳ آیین نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی هر ساله آزمون های مهارت توسط هیأت تشخیص برگزار و تعداد ۸۰۵ نفر (به استثنای آزمون مورخ ۱۳۸۹/۰۹/۱۵) با قبولی در آزمون های مهارت به اعضای جامعه حسابداران رسمی اضافه شده اند. با وجود چنین سابقه ای، متأسفانه هیأت محترم وزیران دوره ی پذیرش بدون آزمون در

نهادهای حرفه ای تازه تأسیس را مدنظر قرار نداده و برخلاف اهداف ماده واحده مجدداً مبادرت به برقراری معافیت دائم مدیران دستگاه های اجرایی از آزمون حرفه ای و جاری نمودن استثنای مندرج در تبصره ۳ نموده است که موجب نارضایتی اعضا و افرادی گردیده که در سال های اخیر با تحمل سختی ها به کسب دانش حسابداری و حسابرسی، قوانین و مقررات و مطالعه و به روزرسانی معلومات خود جهت موفقیت در آزمون های مهارت و در عین حال تکمیل سابقه حسابرسی مبادرت نموده اند.

نظر به این که وظیفه ی تعیین خط مشی جامعه ی حسابداران رسمی توسط هیأت محترم وزیران به رکن شورای عالی محول شده است. یقیناً در صورت نظرخواهی، شورای عالی تکلیف خود می دانست که دیدگاه جامعه و اعضا را نسبت به پیشنهاد اصلاحی به اطلاع وزارت محترم امور اقتصادی و دارایی برساند، لیکن متأسفانه در فرایند تصویب مصوبه ی اخیر نظر جامعه ی حسابداران رسمی که برخی از ارکان آن منتخب وزیر محترم امور اقتصادی بوده و اعضای آن حسابداران سوگند خورده ی مورد وثوق آن وزارت محترم در بخش های مالیات و بازار سرمایه می باشند، اخذ نشده است. به اعتقاد شورای عالی اصلاحیه ی اخیر در تحقق هدف تشکیل جامعه مبنی بر تنظیم امور و اعتلای حرفه حسابداری و حسابرسی کشور و نظارت حرفه ای بر کار حسابداران رسمی اختلال ایجاد می کند. لذا بخشی از اشکالات و اثرات منفی آن به شرح زیر مشخص گردید:

۱- با عنایت به مفاد ماده واحده، اعمال نظارت مالی و حصول اطمینان از قابل اتکا بودن صورت های مالی در سطح بنگاه های اقتصادی خصوصاً شرکت ها، در راستای انتخاب حسابدار رسمی، ارایه خدمات تخصصی و حرفه ای با محوریت حسابرسی صورت های مالی توسط قانونگذار تصریح شده است. نظریه این که گزارشگری مالی در سطح بنگاه های مزبور بر اساس استانداردهای حسابداری و اظهار نظر نسبت بر گزارش های مزبور به منظور اطمینان معقول از کشف تحریف های با اهمیت ناشی از تقلب و اشتباه طبق استانداردهای حسابرسی مصوب مجمع عمومی سازمان حسابرسی (به ریاست وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی) و همچنین حسابرسی مالیاتی در انطباق با قانون مالیات های مستقیم و پیروی از مقررات مربوط با رعایت اصول و ضوابط و استانداردهای حسابداری (مشروط به صدور قبلی گزارش حسابرسی صورت های مالی) صورت می گیرد و انجام وظیفه ی بازرسی قانونی به موجب قانون تجارت و سایر مقررات مربوطه به اجرا درمی آید، بنابراین ضمن احترام به تجربیات و صلاحیت های مدیران دستگاه های اجرایی، به دلیل تفاوت ماهوی سازوکارهای کنترلی، نظارتی و بازرسی در حوزه ی فعالیت دولت و دستگاه های اجرایی مربوطه از طریق

سازمان‌ها و مراجع اختصاصی در مقایسه با بنگاه‌های اقتصادی و شرکت‌ها، نه تنها اولویت خاصی برای مدیران موضوع مصوبه‌ی اخیر نمی‌توان قائل شد، بلکه بر الزام برگزاری آزمون و برخورداری از سابقه‌ی حسابرسی در بنگاه‌های هدف قانونگذار باید تأکید ویژه نمود.

۲- با نظر به محیط هدف قانون‌گذار (واحدهای تولیدی، بازرگانی و خدماتی) از وضع ماده واحده مصوبه‌ی اخیر از جهات زیر به نفع مدیران دستگاههای اجرایی تبعیض آمیز است؛ یک- کسانی که در محیط غیر از موضوع ماده واحده اشتغال دارند برآنان که سال‌ها در محیط مستقل حرفه‌ای و حسابرسی فعالند برتری داده شده‌اند، دو- اشخاص مزبور برخلاف دیگر متقاضیان ورود، از آزمون‌های مهارت معاف می‌شوند و سوم- سمت شغلی در دستگاه اجرایی بر دانش تخصصی برای تصدی به امور حرفه‌ای در سایر بخش‌ها اولویت داده می‌شود.

از آن‌جا که صلاحیت حرفه‌ای شامل دو جزء مهم تجربه‌ی حسابرسی و دانش حرفه‌ای از طریق آموزش‌های مستمر و آزمون‌های مربوطه حاصل می‌گردد، چنین روش نامنطبق با اصول و ضوابط حرفه‌ای، همواره ایراداتی چون ناتوانی دانشی و تخصیص امتیاز ویژه به عده‌ای خاص را مطرح خواهد نمود. بنابراین تجویز مجدد استثنا بر استثنائات زمان تأسیس تشکل حسابداران رسمی ضمن ایجاد اختلال در وظیفه‌ی کلیدی هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی در مورد برگزاری آزمون‌های مهارت به عنوان قاعده پذیرش اعضا، مغایر حقوق اساسی، مخالف قصد قانون‌گذار و مورد شکایت اعضاست.

۳- نظر به این‌که وجود تجارب کاملاً حرفه‌ای در حسابرسی صورت‌های مالی و به‌کارگیری درست اصول و موازین حسابرسی امری اجتناب‌ناپذیر است تا بتوان بر پایه‌ی چنین رسیدگی‌ها از "قابل اتکا بودن صورت‌های مالی بنگاه‌ها" برای تصمیم‌گیری‌ها استفاده نمود، بی‌تردید تفویض چنین مسئولیتی به اشخاصی که به هر دلیل نتوانسته‌اند با کار در زمینه‌ی حسابرسی صورت‌های مالی تجارب لازم را کسب کنند، احاطه‌ی خود را به اصول و موازین حسابرسی افزایش دهند و بعضاً از عهده‌ی آزمون‌های مهارت حرفه‌ای برنیامده‌اند، منجر به کاهش کیفیت کار حسابرسی در جهت حصول اطمینان از قابل اعتماد بودن صورت‌های مالی بنگاه‌ها به عنوان مبنای اصلی تصمیم‌گیری خواهد گردید.

۴- یکی از مهم‌ترین پی‌آمدها و حاصل کار حضور قوی و فعال حسابرسان در بنگاه‌های اقتصادی "کاهش فساد و افزایش شفافیت مالی" می‌باشد. اعطای اختیار و مجوز حسابدار رسمی به افرادی که در جریان عادی و حرفه‌ای از جمله آزمون‌های مهارت تعیین صلاحیت نشده‌اند ضمن افزایش ریسک حصول

به نتایج فوق، اعتبار عمومی کل اعضای جامعه را به خطر می‌اندازد.

۵- با توجه به مقررات جامعه‌ی حسابداران رسمی، کارکنان شاغل در دستگاه‌های اجرایی امکان انجام حسابرسی مستقل در طول دوران خدمت را ندارند که این امر از عوامل مؤثر در عدم موفقیت داوطلبان در آزمون‌هاست. لذا مصوبه‌ی مزبور برخلاف توجیه ذکر شده در مقدمه‌ی آن امکانی برای استفاده از تجارب مدیران شاغل در دستگاه‌های اجرایی را ایجاد نمی‌کند و آنان صرفاً پس از خاتمه‌ی خدمت مجاز به استفاده از عنوان حسابدار رسمی جهت اشتغال به کار حرفه‌ای می‌باشند. همچنین، این مصوبه در تعارض با روند خصوصی‌سازی، تمایل به اشتغال در بخش دولتی و برخورداری از امتیاز ایجادی را افزایش خواهد داد.

۶- جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران در راستای ارتقای سطح کیفی و مقبولیت جهانی با تلاش بسیار به عضویت پیوسته‌ی آیفک (فدراسیون بین‌المللی حسابداران) درآمده است. ادامه‌ی عضویت جامعه حسابداران در آیفک، مستلزم برقرار بودن مکانیزم اجرای آزمون ورودی برای حسابداران رسمی عضو آن می‌باشد. مصوبه‌ی اخیر هیأت محترم وزیران ریسک اخراج جامعه از عضویت در آیفک به دلیل حذف شرط آزمون را به دنبال خواهد داشت.

۷- در حال حاضر سازمان بورس و اوراق بهادار و سازمان امور مالیاتی دو استفاده‌کننده‌ی اصلی از خدمات تخصصی حسابرسان در جهت ارائه‌ی گزارشات حسابرسی و خدمات اعتباربخشی و تعیین درآمد مشمول مالیات هستند که بیم آن می‌رود که با افت کیفیت تخصصی حسابداران رسمی در آستانه‌ی اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی که اجرای کامل آن همواره مورد تأکید مقام معظم رهبری می‌باشد، با وجود صلاحیت‌های برجسته و انحصاری اشخاص مورد نظر مصوبه در دستگاه‌های اجرایی، به دلیل نقص صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان در حوزه‌ی خدمات حسابرسی صورت‌های مالی و اعتباربخشی، خسارات جبران‌ناپذیری به اعتماد عمومی، مراجع مالیاتی و اعضای که با طی مراحل کامل احراز صلاحیت به عنوان حسابدار رسمی نائل آمده‌اند، وارد کند.

با توجه به مراتب فوق، شورای عالی جامعه‌ی حسابداران رسمی از وزیر محترم اقتصاد و دارایی که عهده دار مسئولیت ایجاد انضباط مالی در کشور و افزایش کیفیت و شفافیت اطلاعات مالی می‌باشند، درخواست صدور دستور پی‌گیری لغو مصوبه اخیر را داشته و به‌منظور اجتناب از آثار منفی این مصوبه در امر خطیر حسابرسی در کشور، تقاضای بررسی جامع‌تر مجموعه مقررات حاکم بر جامعه و به‌طور مشخص "آیین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی و چگونگی انتخاب آنان" را با مشارکت جامعه‌ی حسابداران رسمی دارد.

